

Sprawozdanie

komisyi budżetowej dotyczące rubryki III. funduszu krajowego w ściślejszem słowa znaczeniu budżetu na rok 1868.

Rubryka III. w preliminarzu specjalnym funduszu krajowego w ściślejszem słowa znaczeniu na r. 1868. przedstawia sumę tak znaczną, iż komisya budżetowa poczytała sobie za obowiązek zbadać jak najściślej, czy i o ile pewne oszczędności w tej rubryce nyzyskaćby się dały, a z drugiej strony przekonać się, czy z użycia tak znacznych funduszków osiągnięte są dla kraju odpowiednie korzyści.

Co do I. komisya wychodzi z tego przekonania, że wszelka praca w tym kierunku, aby wchodzić w szczegółowy rozbiór możliwych potrzeb i odpowiednich im wydatków, w danych warunkach do żadnego rezultatu doprowadzić nie może.

W obecnym stanie rzeczy nawet Wydział krajowy nie jest w możności nabycia przeświadczenia o odpowiedniej kontroli funduszków na ten cel przeznaczonych, i o sposobie użycia tychże. Przy pracy aż nadto przeciążającej siły korespondencyjne Wydziału krajowego skutek zawsze wątpliwym pozostanie, dopóki sprawa ta na innych podstawach nie spocznie, i nie ulegnie gruntownemu przeobrażeniu.

Wszelkie więc wnioski ze strony komisyi budżetowej dążące do wykreślenia jakiegokolwiek cyfry ze sumy na kosztą leczenia chorych w budżecie preliminowanej, musiałyby być dowolne, a usprawiedliwienie ich na jakiegokolwiek rzetelnych podstawach, nie jest na dzisiaj możebnem.

Jedyny środek skuteczny, jedyna droga, aby umniejszyć sumę, budżet krajowy tak dotkliwie obciążającą, jest ta właśnie, którą obral Wysoki Sejm postanowieniem z dnia 25. sierpnia przenosząc na gminy dotyczące połowę kosztów leczenia chorych ubogich. Komisya budżetowa ma tę nadzieję, iż zbawiennem postanowieniem tem fundusz krajowy osiągnie nie tylko zaoszczędzenie tej sumy, którą stanowią będą fundusze przez gminy zwracane, ale zarazem, że ogólna suma kosztów leczenia chorych ubogich w kraju bardzo znacznie umniejszy się przez skuteczną kontrolę, większą baczność w wydawaniu świadectw ubóstwa przez zwierzchności gminne.

W tej mierze i aby doniosłość zmiany tej należyście ocenić, komisya budżetowa jest zdania, że sposób dotychczasowy przedkładania rachunków w budżecie krajowym, a mianowicie ryczałtowe podanie przeciętnej cyfry zwrotów dostatecznem nadal nie będzie.

Przechodząc do drugiej strony swego zadania, komisya wyraża przekonanie swoje, że suma przypadająca w budżecie krajowym na kosztą leczenia chorych nie jest odpowiednio użytą, że ubodzy chorzy nie czerpią z niej dostatecznej pomocy, że nawet skuteczna kontrola jest niemożliwą, i że ten stan rzeczy potrwa tak długo, jak długo niezmienione będą przyczyny, które go spowodowały. Rozpatrując się w szczegółowem rozrachowaniu i w uzasadnieniu przedłożonem przez Wydział krajowy do rubryki III., widzimy najprzód, iż uzasadnienie to polega na przeciętnej z trzech lat upłynionych, w których wynosiły kosztą leczenia, a mianowicie:

W r. 1864. sumę	235.328 złr.
„ 1865. „	257.498 „
„ 1866. „	288.541 „
										<hr/>
									razem więc	781.367 złr.
									a przeciętnie	260.455 „

potrącając zaś od tego przeciętną kwotę zaległości, które się nie powtórzą w kwocie 16.591 złr. pozostaje rze-

czywista przeciętna 243.864 złr. którą to kwotę ze względu na corocznie wzmagającą się liczbę chorych, Wydział krajowy rzeczywiście niezbyt wysoko podnosi w budżecie na rok 1868. do sumy okrągłej 244.000 złr.

Rozpatrując się szczegółowo w sumie tej przeciętnej 260.455 złr. okazuje się, iż na sumę tę wydano przeciętnie z lat 3ch:

w głównym szpitalu we Lwowie	54.484 złr.
w szpitalu św. Łazarza w Krakowie	32.854 „
„ św. Ducha „	21.248 „
dalej w szpitalach zagranicznych i wojskowych	23.859 „
razem więc sumę	142.445 złr.
którą to sumę odtrąciwszy od sumy ogólnej	260.455 „
i po odtrąceniu jeszcze zbyt mało znaczącej kwoty przeciętnej zwrotów.	5.451 „
pozostaje ogromna stosunkowo suma	112.559 „

która wydana została w szpitalach tak zwanych powszechnych po kraju rozrzuconych.

Otóż cyfra ta właśnie spowodowała komisye do ściślejszego zastanowienia się nad stanem tych szpitali i warunkami, w jakich one znajdują się.

Protokołem z dnia 30. lipca 1866. c. k. Namiestnictwo oddało nadzór nad szpitalami lwowskim i krakowskim Wydziałowi krajowemu bez żadnego zastrzeżenia, a to z tego powodu przedewszystkiem, że w tych zabudowaniach i pod tym samym dachem z oddziałami chorych sporadycznych mieściły się i inne oddziały, jako to: oddział położniczy, obłąkanych i t. p. które jako instytucye czysto krajowe, tem samem przechodziły pod wyłączny zarząd Wydziału krajowego.

W innych miejscowościach, gdzie istnieją szpitale z charakterem szpitali powszechnych, c. k. Namiestnictwo zastrzegło sobie i nadal prawa swoje do nadzoru, a chociaż w dotyczących rozporządzeniach c. k. Namiestnictwo zwykle zasięga i postępuje wedle udzielonego mu zdania przez Wydział krajowy, prawomocnie jednak tylko c. k. Namiestnictwo w tym względzie stanowić może. Dodać i to należy, że porozumienie, jakie w tej chwili, i w szczęśliwych danych warunkach istnieje między c. k. Namiestnictwem a Wydziałem krajowym, nie zawsze oddziaływa odpowiednio na inne organa administracyi, i że władze polityczne powiatowe tamują nieraz działalność władz autonomicznych zastrzegając prawa kompetencyi.

W takich warunkach szpitale powszechne względnie do zarządu i nadzoru w szczególniejszym znajdują się położeniu.

Z wyjątkiem szpitali w Sanoku, w Tarnowie i w Zaleszczykach, w których pertraktacye o oddanie je Radzie gminnej nie są dotychczas przeprowadzone, ale są już na ukończeniu, wszystkie inne szpitale powszechne, a mianowicie: w Brodach, w Brzeżanach, w Bochni, w Białej, w Jasle, w Kołomyi, w Nowym-Sączu, w Drohobyczu, w Przemyśle, w Rzeszowie, w Samborze, w Stanisławowie, w Stryju, w Tarnopolu, w Wadowicach, w Złoczowie i w Żółkwi są obok charakteru swojego szpitali powszechnych zarazem zakładami gminnymi. Jako takie administruje je zarząd gminny, a prawo nadzoru wykonuje nad nimi Rada powiatowa. Wydział krajowy także ma pewne prawa z jednej strony jako zwierzchnia instancya Rad powiatowych, z drugiej strony jako referent niejako spraw tych względnie c. k. Namiestnictwa. Namiestnictwo jednakże ostatecznie i prawomocnie rozstrzyga, a od zlej woli każdego naczelnika powiatowego w każdej z wyżej pomienionej miejscowości każdorazowo zależy skuteczną reformę w zarządzie tych szpitali uniemożliwić, lub przynajmniej skazać ją na nieograniczoną zwłokę.

Podobny stan rzeczy wywiera jak najzgubniejsze skutki: brak rekojmi co do trwałości jakichkolwiek przedsięwziętych środków paraliżuje działalność zarządów gminnych i wydziałów powiatowych, bo każde usiłowanie w tym kierunku w niwecz obrócone być może przy pierwszej zmianie osobistości starosty powiatowego.

Z tej samej przyczyny ustaje wszelka gotowość do ofiar prywatnych. Tam, gdzieby przez powiększenie i uporządkowanie zabudowań szpitalnych można instytutu te wydobyć ze stanu opłakanego, w jakim się obecnie znajdują za pomocą składek dobrowolnych w powiecie, nie wiadomo, ani komu do zbierania składek inicjatywę wziąć wolno, ani do kogo w razie uzbierania takowych, rozrządzenie niemi należeć będzie.

W razie tych często zdarzających się nadużyć w zarządzie przez niedołęztwo albo nieuczciwość wszelka skuteczna i sprężysta działalność staje się niemożliwą, a dość, aby winny znalazł punkt oparcia u jednej z liczą-

nych władz, o które pośrednio lub bezpośrednio opiera się sprawa szpitali powszechnych, aby udowodnienie przestępstwa prowadzone było tak rozwlekle i drogą tak zawiłą, że równa się ono zapewnieniu bezkarności dla pełniących nadzycia.

Słowem, zarząd szpitali jest w ogóle jak najgorszy, położenie chorych, którzy tam przytułku szukać muszą smutne, a na Wydział krajowy spada znaczna część odpowiedzialności, przeważna część pracy, a obok tego zupełny brak odpowiednich środków odpowiedzialności i zapobieżenia złemu.

Komisya sądzi, że dziś właśnie za pośrednictwem wydziałów powiatowych, Wydział krajowy byłby w możności zaprowadzenia odpowiednich reform, że jedynie przez zaprowadzenie administracji specjalnych i całą odpowiedzialność i jak najszerszy zakres działania posiadających, będzie możebnym odpowiedni stan rzeczy do skutku przyprowadzić. Zadanie to spełnić mogą jedynie komisye mieszane drogą porozumienia pomiędzy zwierzchnościami gminnymi, Wydziałem krajowym, a względnie wydziałami powiatowemi. Na to jednak potrzeba koniecznie i przedewszystkiem, aby Wydział krajowy w sprawie szpitali powszechnych w najwyższej instancji i prawnomocnie mógł wyrokować.

A choćby ztąd przybyły pewne koszta na czas zarządu krajowego przez konieczność ustanowienia własnego lekarskiego nadzoru, to koszta te mało znaczące będą w obec rzeczywistych korzyści dla kraju i skutecznej kontroli rzeczzonego funduszu.

Zważywszy zaś, że prawa c. k. władz politycznych do nadzoru nad szpitalami powszechnymi opierały się przedewszystkiem na zasiłkach za leczenie chorych udzielanych ze Skarbu Państwa, a dziś zasiłki te ciężą na funduszach krajowych,

zważywszy, że załatwienie sprawy tej drogą uchwały naraziłoby rzecz całą na długą zwłokę, gdyż dopiero rozpoczęłyby się rokowania i układy,

zważywszy zkaąd inąd, że wszelkie dowolnie umniejszenie sumy preliminowanej nie byłoby oparte na żadnej usprawiedliwić się mogącej podstawie, i tylkoby nowy zamęt i chaos wprowadziły, gdy ustawa z d. 25/9 ani sankcyi najwyższej nie otrzymała, a nawet po otrzymaniu takowej dopiero w dalszem następstwie skutecznie wpłynąć będzie mogła na umniejszenie wydatków funduszu krajowego:

Komisya budżetowa wnosi:

1. Wys. Sejm raczy przyjąć preliminowaną w budżecie funduszów krajowych w ściślejszem słowa znaczeniu na r. 1868. w rubryce III. sumę 244.000.
2. Wys. Sejm raczy uchwalić załączoną ad 1. ustawę.

Bocheński wł. r.
przewodniczący.

H. Wodzicki.
sprawozdawca.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Szpitaly posiadające charakter szpitali powszechnych, które jako takie stoją pod nadzorem c. k. władz politycznych, przechodzą odtąd pod nadzór Wydziału krajowego.

§. 2.

Postanowienie to nie zmienia w niczem praw gmin lub osób trzecich, o ile takowe istnieją.

§. 3.

Ustawa ta wchodzi w życie z d. 1. stycznia r. 1869.

§. 4.

Wykonanie powyższej ustawy polecam Memu Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o budżetach krajowych w ściślejszém słowa znaczeniu, tudzież funduszków samoistnych na rok 1869.

Wysoki Sejmie!

Przedłożony przez Wydział krajowy preliminarz, wykazuje **ogół dochodów** we funduszach krajowych na 175.205 złr.

Komisja budżetowa podwyższa tę kwotę na 231.683 „
ponieważ dodaje do rub. I. w funduszu krajowym ze sprzedaży papierów publicznych 50.000 złr., użyć się mających na budowę dróg krajowych w zachodniej części kraju, — tudzież dochód z odsetków od obligacyj, które dotąd nieuległy sprzedaży. — W innych działach **dochodu**, żadne nie poczyniono zmiany w projekcie Wydziału krajowego.

Ogół wydatków funduszków krajowych w ściślejszem i obszerniejszem znaczeniu, miałby wynosić wedle preliminarza przez Wydział krajowy przedłożonego — sumę 1,300.174 złr.

Komisja budżetowa zniża tę sumę na 1,270.938 „
pomimo znacznych podwyższeń, poczynionych w niektórych rubrykach.

Różnice zachodzące pomiędzy preliminarzami Wydziału krajowego, a projektem Komisji, są wykazane i uzasadnione w sprawozdaniach szczegółowych, przeto ogranicza się tu komisja do podniesienia zmian najważniejszych, a mianowicie:

Do rubryki kosztów zarządu dodano 6.500 złr. Koszta szczepienia i wydatki sanitarne w kwocie 42.000 złr. wykreślono jako pożyczki ze Skarbu Państwa pokrywać się mające; również wykreślono projektowaną przez Wydział krajowy subwencję 30.000 złr. na budowę domu obłąkanych w Kułparkowie. Natomiast podniesiono zasiłki na cele naukowe o 15.100 złr., — dopłaty na drogi krajowe o 12.000 złr. i dodano kwotę 1.320 złr. na opłatę podatku dochodowego od odsetków obligacyjnych.

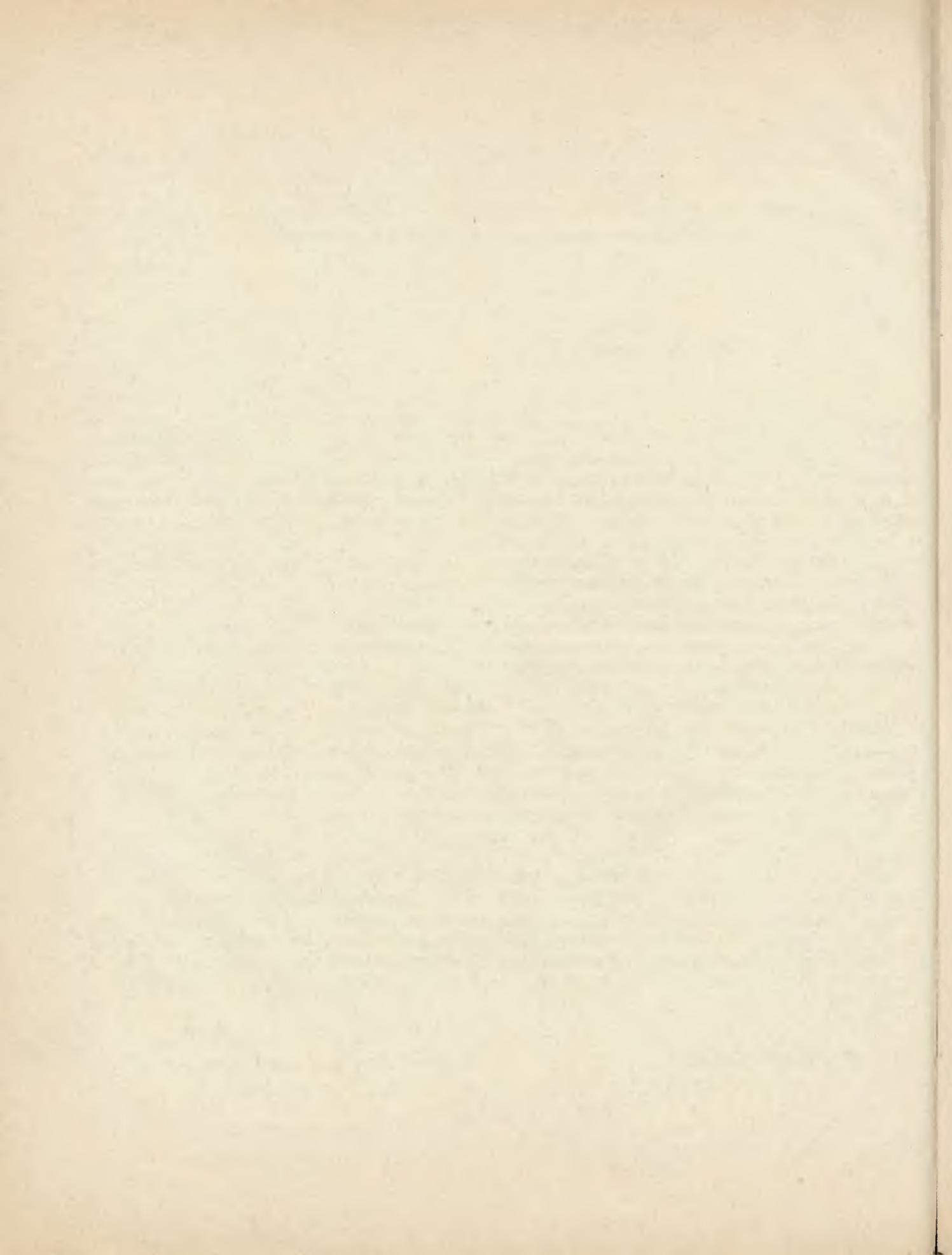
Z tych powodów, i ponieważ przeniesiono zapas kasowy z końcem roku 1868. prawdopodobnie pozostać mający w kwocie zaokrąglonej na 91.000 złr., — zniży się projektowany przez Wydział krajowy dodatek do podatków z dziesiętnastu na szesnaście i pół centów od jednego złotego austriackiego.

Komisja budżetowa i tutaj dla zaoszczędzenia kosztów druku, tylko te części preliminarza przedrukować kazała, w których odstępnie od projektu Wydziału krajowego, w innych zaś częściach, powołuje się na pomieniony preliminarz, który się znajduje w rękach pp. posłów.

Preliminarzy funduszków samoistnych, a mianowicie funduszków: **domestykalnego, szkoły kucia koni, Kościuszki, stanowego, sierocińskiego i kultury krajowej**, nie przedrukowuje Komisja z tychże powodów i zaleca takowe bez zmian Wysokiej Izbie do przyjęcia.

B o c h e ń s k i,
Przewodniczący.

Z y b l i k i e w i c z.
Sprawozdawca.

Dochody.

Fundusz krajowy w ściślejszém słowa znaczeniu.

(Stronica 16.)

Referent poseł Dr. Zyblikiewicz.

I.

Jak już w budżecie na rok 1868. wspomniano, żąda Wydział krajowy upoważnienia do sprzedania efektów imiennej wartości 198.698 złr. uzbieranych niegdyś na budowę dróg w Galicyi zachodniej, i do użycia uzyskać się mającej sumy, na budowę dróg w Galicyi zachodniej.

Komisya zgadzając się po części z wnioskiem Wydziału, oświadcza się za sprzedażą części pomienionych efektów, to jest takiej ilości, aby Wydział mógł uzyskać 50.000 zł. w. a. gotówką. — Tych 50.000 zł. w. a. byłyby wedle wniosków Komisji w rubryce XII. budżetów czynionych, użyte na budowę drogi Dembicko-Baranowskiej w Galicyi zachodniej.

Przeto Komisya wnosi, Wysoki Sejm uchwali:

Upoważnia się Wydział krajowy do sprzedaży z efektów 198.698 zł. wynoszących takiej ilości, jaka będzie potrzebną do uzyskania w gotówce kwoty 50.000 złr.

Po sprzedaży tej ilości, pozostanie w efektach prawdopodobnie: 132.500 złr.
Procent od tej reszty wynosić będzie 6.625 złr. w. a. — Komisya przeto wnosi, aby ta kwota 6.625 „

w rubryce dochodów zamieszczoną była.

II. Rozmaite przypadkowe.

Komisya zamieszcza zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego na budżecie, i proponuje przyjęcie

a) dochód z odnajm. ubikacji sejmowych w czasie interwałów sejmowych	300 złr.
b) dochód z odsetków od lokowanych pieniędzy obrotowych	1.000 „
Suma dochodów	57.925 złr.

Preliminarz specyjalny

funduszu krajowego w ścisłejszém słowa znaczeniu.

Potrzeby.

I. Koszta Reprezentacji krajowej.

A. Sejm krajowy (stronica 17., 18.)

Referent poseł ks. Pietruszewicz.

A. Sejm krajowy.

Po sprawdzeniu i rozpoznaniu rubryk poszczególnych, Komisya wnosi, ażeby zamieścić na rok 1869. na budżecie :

1. Czynsz najmu lokalności sejmowych	3.000	złr.
2. Koszta podróży posłów	6.040	„
3. Dyety dla 143 posłów na 3miesięczną kadencję	39.000	„
4. Koszta druków dla Sejmu	7.000	„
5. Spisywanie sprawozdań sejmowych	5.400	„
6. Urządzenie sali sejmowej	400	„
7. Pisarze dzienni, służba, opał, oświetlenie i inne wydatki	4.000	„ 64.840 złr.

B. Wydział krajowy.

8. Marszałek krajowy	4.200	złr.
9. Dla sześciu członków Wydziału po 2.100 złr.	12.600	„
10. „ Zastępców	3.000	„ 19.800 „
Suma kosztów Reprezentacji (Rub. I)		84.640 złr.

II. Koszta zarządu.

(Stronica 19).

Referent poseł ksiądz Pietruszewicz.

11. Płace urzędników, sług i dyurnistów :

I. Oddział conceptowy	17.000	złr.
II. „ rachunkowy	16.400	„
III. „ kasowy	5.000	„
IV. „ techniczny	7.600	„
V. „ manipulacyjny	9.500	„
VI. Dyurniści dla 3 oddziałów	4.667	„ 60.167 złr.
12. Zaslugi stróżów i frotera	900	„
13. Emolumenta	6.582	„
14. Czynsz za najem pomieszkania	6.000	„
15. Remuneracye stałe i niestałe	2.840	„
16. Potrzeby kancelaryjne :		

poz. 24. dla domu ubogich i sierót w Krakowie	5.424 zlr.
„ 25. „ zakładu Sióstr miłosierdzia w Czerwonogrodzie	158 „
„ 26. „ Subwencyę na budowę szpitalu nowego w Krakowie	15.000 „
Razem	<u>20.582 zlr.</u>

i odwołuje się co do pozycyi 26. na odnośny przy podobnej pozycyi w budżecie na rok 1868. postawiony wniosek, w którym uzasadniono także wykreślenie kwoty 30.000 zlr. projektowanej przez Wydział krajowy subwencyi na budowę zakładu obłąkanych w Kulparkowie.

VII. Zasiłki dla zakładów naukowych i wychowania publicznego.

(Stronica 25.)

Referent p. dr. Zyplikiewicz.

Komisya budżetowa zamieszcza w preliminarzu i zaleca Wysokiej Izbie do przyjęcia :

A) Stypendya:

poz. 28. Stypendya pedagogiczne, razem	504 zlr.
„ „ „ weterynaryi	400 „
„ „ „ szkoły rolniczej Dublańskiej	1.000 „

B. Wsparcia dla zakładów i instytucyj krajowych:

poz. 29. a) szkole rolniczej w Czernichowie	5.000 zlr.
b) „ „ „ Dublanach	5.000 „
c) zakładowi głuchoniemych we Lwowie	1.000 „
d) „ „ ciemnych „ „	500 „
e) komisji fizyograficznej w Krakowie	1.500 „
f) Dla teatru polskiego we Lwowie	4.200 „
g) „ „ „ w Krakowie	5.000 „
h) „ Towarzystwa muzycznego we Lwowie	1.000 „
i) „ 6. członków Rady szkolnej po 1.200 zlr.	7.200 „
k) na nagrody dla odszczególniających się nauczycieli szkół ludowych	7.400 „
Razem	<u>39.754 zlr.</u>

Pozycya lit. *h.* dla Towarzystwa muzycznego zamieszczono w zwiększonej o 500 zlr. kwocie, zaś płace dla członków Rady szkolnej lit. *i.* w łącznej kwocie 7.200 zlr. jako nową pozycyę, stosownie do wniosków przy tej rubryce w budżecie z roku 1868. poczynionych. Na ostatek zaleca Komisya do przyjęcia kwotę 7.400 zlr. zamieszczoną pod lit. *k.* na nagrody dla odszczególniających się nauczycieli szkół ludowych.

VIII. Utrzymanie pomników historycznych.

(Stronica 26.)

Referent p. dr. Zyplikiewicz.

Komisya zamieszcza na budżecie i zaleca do przyjęcia:

poz. 30. Na restauracye pomników historycznych	6.000 zlr.
„ 31. „ wydatki nieprzewidziane	500 „
Razem	<u>6.500 zlr.</u>

IX. Zwrot do funduszu zapomogi rozdanej w r. 1866.

(Stronica 26.)

Referent p. Piotr Gross.

poz. 32. Trzecia i ostatnia rata bezzwrotnej zapomogi w kapitale i odsetkach	43.608 zlr.
Komisya zaleca tę kwotę do przyjęcia.	

X. Kwaterunkowe dla żandarmeryi.

(Stronica 27.—28.)

Referent p. Polanowski.

Poz. 33.—49. Komisya zamieszcza zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego ogólną sumę potrzeb na 29.386 złr.

XI. Podatki i daniny.

(Stronica 29.)

Referent p. dr. Zyblikiewicz.

Poz. 50. Podatek od preliminowanych w dochodach rub. I. odsetków w kwocie 6.625 złr. od pozostać mającego zasobu obligacyi pożyczki loteryjnej, wynoszący wedle prawa finansowego 20%, zamieszcza Komisya budżetowa w kwocie 1.325 złr.
i proponuje przyjęcie takowej.

XII. D r o g i.

Referent p. Ludwik Skrzyński.

(Stronica 29.)

A) Drogi krajowe.

1. Na koszta Zarządu, które obejmują: płace urzędników i sług — podrózne — zakupno i naprawę, oraz przechowanie mierniczych instrumentów, narzędzi i naczyń, preliminuje Wydział kr. 47.500 złr. Pozycya ta jest uzasadniona, przeto wnosi Komisya aby ją w budżecie zamieścić.
 2. Na budowę nowych dróg krajowych preliminuje Wydział krajowy 128.312 złr. Pozycya ta jest uzasadniona, Komisya przeto wnosi aby ją w budżecie zamieścić.
 3. Na przebudowanie dróg krajowych preliminuje Wydział krajowy 14.000 „
- Zważywszy, iż kwota ta preliminowaną była w tem przypuszczeniu, iż z preliminowanej w roku 1868. na ten cel kwoty, pozostanie 14.000 złr. a według uchwalonego na r. 1868. budżetu z przyjętej kwoty 12.000 złr. pozostało tylko 8.000 złr.,—okazuje się na r. 1869. potrzeba 20.000 złr. Komisya przeto wnosi, aby na przebudowanie dróg krajowych przyjąć w budżecie kwotę 20.000 „
4. Na utrzymanie dróg krajowych preliminuje Wydział krajowy 172.477 „
- który to wydatek pokryty będzie dochodem z myt na tychże drogach, przyjętym w kwocie 109.289 „
resztę zaś fundusz krajowy ma ponieść w kwocie 63.188 złr.
Komisya wnosi, aby pozycyę tę jako uzasadnioną w budżecie zamieścić.
5. Na budowę dróg powiatowych tytułem zasiłku, preliminuje Wydział krajowy 15.000 „
Zasiłek ten preliminowany jest stosownie do uchwały Wydziału krajowego z d. 6. Kwietnia 1868. Komisya wnosi, aby pozycyę tę w budżecie zamieścić.
 6. Na budowę dróg gminnych jako zasiłek, preliminuje Wydział krajowy 55.000 złr.

Zważywszy, iż według ustawy drogowej koszta budowy i utrzymania dróg gminnych ponoszą powinny gminy z obszarami dworskimi (§. 11.), a że wyjątkowo tylko do budowy drogi gminnej jeżeli jest ważną a zbyt dla gminy i obszaru dworskiego kosztowną, może udzielone być wsparcie z funduszu krajowego lub powszechnego (§. 18. ust. drog.),—że przeto ustawa chce, aby w tym wypadku, pojedynczym miejscowościom (gmina z obszarem dworskim) wsparcie dawane było, lecz nie aby droga kilkunastu milowa łącząca odległe a ważniejsze pod względem handlu i przemysłu punkta jako gminna była uważaną, a z funduszu krajowego dotowaną, gdyż droga taka pozornie gminna, jeżeliby przy pomocy z funduszu krajowego w sposób dróg powiatowych lub krajowych wybudowaną została, wynikałyby ztąd następnie koszta zarządu i utrzymania przechodzące siłę poszczególnych gmin. A jeżeliby i te koszta znowu z funduszu krajowego miały być opędzane, to nie wiadomo coby na ten czas drogi takie od krajowych odróżniało. Z drugiej zaś strony jeżeliby te drogi połowiczne miały po wybudowaniu uznane być za krajowe, to uspra-

wiedliwie znowu trudno pociągnięcie przyległych gmin do budowy, kiedy według ustawy drogi, krajowe kosztem kraju a nie pojedynczych gmin mają być budowane. Zważywszy dalej, iż według §. 28. ust. dr., cały zarząd dróg gminnych należec ma do zwierzchności gminnej i przelozonego obszaru dworskiego, zkad wyplywa, iż drogi z pomocą krajową kosztowniej budowane, przejść by musiały pod zarząd nie dający dostatecznych rękojmi — okazuje się, iż system faktycznie przez Wydział krajowy przyjęty, dotowania dróg nibyto gminnych, aby je w sposób właściwy drogom wyższego rzędu budować, niezgodny jest z postanowieniami ustawy drogowej i nie odpowiada też wymogom sprawiedliwości i warunkom dobrego zarządu. Komisya zatem wnosi, aby na budowę dróg gminnych tytułem zasiłku zamieścić w budżecie 15.000 zł. a zarazem stawia wniosek: Wysoki Sejm raczy uchwalić: system dotowania dróg gminnych z funduszu krajowego, celem ułatwienia im budowy tych dróg w sposób właściwy drogom wyższego rzędu ma na przyszłość być zaniechany. Zasiłki zaś na drogi gminne mają być dawane jedynie w wypadkach i w sposób ustawą drogową oznaczony (Ust. z d. 18. Sierpnia 1866. r.)

Budżet zatem drogowy na r. 1869. przez Komisję budżetową przyjęty byłby:

1.	Koszta zarządu	47.500	złr.	
2.	Na budowę dróg	178.312	„	
3.	Na przebudowanie dróg	20.000	„	
4.	Na utrzymanie	63.188	„	
5.	Zasiłki dla dróg powiatowych	15.600	„	
6.	Zasiłki dla dróg gminnych	15.000	„	
									Ogółem	339.000	złr.

Komisya wnosi aby wydatek na drogi w ogólnej sumie 339.000 zł. był w budżecie zamieszczony.

Co do zaległości konkurencyjnych i zwrotu zaliczek zwrotnych przez c. k. Namiestnictwo udzielonych z funduszu krajowego, oraz co do zwrotu poniesionych kosztów na budowę mostu na Dunajcu pod Czorsztynem, wnosi Komisya:

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu aby ponownie upomniał się u c. k. Namiestnictwa:

1. O jak najspieszniejsze przeprowadzenie i przedłożenie rachunków, ze wszystkich zaległości konkurencyjnych celem uwidocznienia rzeczywistego stanu funduszu drogowego, i oddania go w zarząd Wydziału krajowego.
2. O zwrot zaliczek zwrotnych, udzielonych przez c. k. Namiestnictwo z funduszu krajowego na drogi krajowe.

Poleca się zarazem Wydziałowi krajowemu, aby o zwrot kosztów wyłożonych z funduszu krajowego na budowę mostu na Dunajcu pod Czorsztynem, ponownie upomniał się u król. węgierskiego ministerstwa.

II. Zważywszy, iż kraj połączony dziś będąc kolejami żelaznymi, a przeto i zbliżony do krajów wyżej stojących pod względem przemysłu i bogactwa społecznego, nie można odkładać do późnych lat dopełnienia warunków spotęgowanej produkeyi, do których to warunków dobre komunikacye bezsprzecznie należą. Zważywszy dalej, iż drogi krajowe były przedtem zakładane bez należytego uwzględnienia tej okoliczności, iż gdzie jest kolej żelazna tam do niej jako do głównej arteryi komunikacyjnej winny z obu stron wpadać drogi, dla połączenia z nią jak najwięcej produkcyjnych okolic kraju, że przeto dziś wielka i nagła zachodzi potrzeba zaradzić dotkliwemu temu niedostatkowi, — komisya przyszła do przekonania, iż drogi z wyż wskazanych powodów za najpotrzebniejsze uznane, powinny by w jak najkrótszym czasie być wybudowane, a że to uwzględniając stosunki ekonomiczne kraju, i gniojący już dziś ciężar podatków, nie może być w inny sposób jak tylko funduszem w drodze pożyczki krajowej uzyskanym do pomyslnego przywiedzione być skutku. Komisya przeto wnosi i jak najmocniej Wysokiej Izbie poleca przyjęcie wniosku, który ma zaszczyt przedłożyć.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przedłożył Sejmowi na najbliższej kadencyi projekt do sieci najpotrzebniejszych dróg krajowych, oraz plan pożyczki krajowej, przeznaczonej wyłącznie na budowę tychże dróg.

4. Fundusz obłąkanych.

(Stronica 60).

Referent p. Ludwik hr. Wodzicki.

Odnosząc do poprawek uczynionych w preliminarzu szpitalu głównego we Lwowie przy oddziale chorych i położnic na rok 1868. i 1869., — i na podstawie dzielnika stałego istniejącego dla tych trzech oddziałów powiększono potrzeby w preliminarzu oddziału obłąkanych:

W rubryce I. płace urzędników i sług o	114 zlr.
„ III. adjuta	490 „
„ XIII. remuneracye	15 „
razem	<u>619 zlr.</u>
Doliczywszy tę kwotę do prelininowanej przez Wydział kraj. sumy	42.331 „
Okazuje się właściwa suma wydatku	<u>42.950 zlr.</u>
i porównawszy z sumą przez Wydz. kraj. prelininowaną, a przez Komisję niezmienną w kwocie	7.209 „
Okazuje się niedobór w kwocie	<u>35.741 zlr.</u>

które to wynikłości Komisya budżetowa Wys. Izbie do przyjęcia zaleca.

5. Fundusz podrzutków.

(Stronica 72).

Referent p. Lud. hr. Wodzicki.

Komisya budżetowa nie mając przyczyn do zmiany tego preliminarza — wnosi: aby Wys. Izba takowy wedle projektu Wydziału krajowego, przyjąć zechciała.

6. Szpital św. Łazarza w Krakowie.

a. Oddział chorych sporadycznych.

(Stronica 82.)

Referent p. Lud. hr. Wodzicki.

Odwolując się do wniosku uczynionego do preliminarza szpitalu św. Łazarza na rok 1868., powiększono i na rok 1869. z powodu przyjęcia jednego sługi i dozorca do zasiewów lasowych — następujące rubryki:

I. płace urzędników i sług o	134 zlr.
XII. renumeracye	60 „
Razem o	<u>194 zlr.</u>
Wszystkie inne rubryki dochodów i wydatków uznano za odpowiednie i przyjęto bez zmiany. Dodawszy przeto prelininowaną przez Wydział krajowy sumę potrzeb	<u>34.006 zlr.</u>
będzie wynosić suma wydatków	34.200 zlr.
W porównaniu ze sumą dochodów	41.852 „
okazuje się nadwyżka w dochodach	<u>7.652 zlr.</u>

Komisya wnosi: Wysoka Izba raczy ten preliminarz wedle powyższego zestawienia przyjąć.

7. Szpital św. Łazarza w Krakowie.

b. Oddział położnic i podrzutek.

(Stronica 96.)

Referent p. Lud. hr. Wodzicki.

Oddział położnic i podrzutek ponosi w jednej trzeciej części niektóre wydatki będące w związku z oddziałem chorych; — dlatego poczyniono również poprawki, powiększając z powodu przyjęcia jednego sługi szpitalnego, rubrykę I. o 66 złr.

Wszystkie inne rubryki wydatków jakoteż dochodów preliminowanych przez Wydział krajowy, pozostają bez zmiany.

Doliczając zatem powyższe 66 złr. do preliminowanej przez Wydział krajowy sumy potrzeb 50.977 złr.

Wynosić będzie suma wydatków 51.043 złr.

W porównaniu ze sumą dochodów 14.747 „

Okazuje się niedobór w kwocie 36.296 złr.

Komisya wnosi: Wysoka Izba raczy ten preliminarz wedle powyższego zestawienia przyjąć.

8. Szpital św. Ducha w Krakowie.

a) Oddział obłąkanych.

(Stronica 106.)

9. Tego samego szpitalu.

b) Oddział syfilitycznych.

(Stronica 114.)

Referent p. Lud. hr. Wodzicki.

Komisya zbadawszy powyższe preliminarze, nie znalazła powodów do zmiany takowych, wnosi zatem: aby Wysoka Izba rzeczzone preliminarze przyjąć zecheiała wedle projektu Wydziału krajowego.

10. Fundusz policyjny.

(Stronica 122.)

Referent p. Szuszkiewicz.

Dochody tego funduszu wynoszące wedle projektu Wydziału krajowego 5.640 złr.

komisya zaleca bez zmiany do przyjęcia; w wydatkach powiększono w rub. I. podatki od odsetków obligacyjnych na mocy patentu odnośnego o 14 złr. a umniejszono w tejsze rubryce, podatek czynszowy wskutek wyjaśnień otrzymanych od c. k. administracyi podatków o 5 zł.; — tym sposobem powiększono tę rubrykę o 9 złr.

Dalsze rubryki pozostają nie zmienione, i wynoszą wedle projektu Wydziału krajowego 4.577 złr.

Suma wydatków 4.586 złr.

W porównaniu z dochodami, okazuje się nadwyżka 1.054 złr.

Komisya wnosi: Wysoka Izba raczy preliminarz funduszu policyjnego wedle powyższego układu przyjąć.

Preliminarz sumaryczny funduszków krajowych na rok 1869.

Wysoka Izba raczy przyjąć następujący preliminarz sumaryczny dochodów i wydatków funduszków krajowych na rok 1869.

Dochody.

A. Fundusz krajowy w ścisiejszem słowa znaczeniu:

1. Dochody własne		57.925 złr.
-----------------------------	--	-------------

B. Fundusz krajowy w obszerniejszem słowa znaczeniu:

2. Szpital główny we Lwowie: Oddział chorych	82.920 złr.	
3. " " " " " położnic	554 "	
4. " " " " " obłąkanych	7.209 "	90.683 złr.
5. Fundusz podrzutek		1.500 "
6. Szpital św. Łazarza w Krakowie: Oddział chorych	41.852 złr.	
7. " " " " " położnic i podrzutek	14.747 "	56.599 "
8. " " Ducha w Krakowie: Oddział obłąkanych	4.969 złr.	
9. " " " " " syfilitycznych	14.367 "	19.336 "
10. Fundusz policyjny		5 640 "
Suma dochodów		231.683 złr.

Wydatki.

I. Fundusz krajowy w ścisiejszem słowa znaczeniu:

I. Koszta Reprezentacyi kraju	84.640 złr.	
II. " zarządu	89.737 "	
III. " leczenia ubogich chorych	244.000 "	
IV. " szczepienia	126 "	
V. Wydatki sanitarne	126 "	
VI. Zasiłki dla zakładów dobroczynności	20.582 "	
VII. " dla zakładów naukowych i wychowania publicznego	39.754 "	
VIII. " na utrzymanie pomników historycznych	6.500 "	
IX. Zwrot do funduszu zapomogi rozdawanej w roku 1866.	43.608 "	
X. Kwaterunkowe żandarmeryi	29.386 "	
XI. Podatki i daniny	1.325 "	
XII. Dopłaty na drogi krajowe	339.000 "	
XIII. Różne przypadkowe	31.100 "	929.884 złr.

Z drukarni K. Pillera 1868.
